

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Józef
Nazwisko: Gąska
Miejsce urodzenia: Bolechowice
Data urodzenia: 02-02-1921
Imię ojca: Franciszek
Imię matki: Franciszka
Znany/a też jako: Gąska Józef
urodzony/a 21- 02-1921

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Listy transportowe osób wysłanych na roboty przymusowe z Krakowa do III Rzeszy w latach 1940-1944. Józef Gąska występuje jako wysłany do miasta Halle transportem z 29.08.1940.	Akta o sygn. IPN GK 98/385.	
Materiały operacyjne w sprawie Józefa Gąski. Rozpracowywany przez PUBP w Krakowie od 11.09.1945. Dokumentację z lat 1945-1955 zarchiwizowano 16.06.1955 pod sygn. 17965/II. Po wyjściu z więzienia poddany kolejnemu rozpracowaniu. Zarejestrowany 07.01.1956 do Sprawy Ewidencyjno-Obserwacyjnej krypt. "Majster" nr rej. 1857/F. W 1960 roku przerejestrowano do Sprawy Operacyjnej Obserwacji nr 23/B. Rozpracowanie zakończono i materiały złożono 27.01.1961 w związku ze śmiercią rozpracowywanego w Archiwum Wydziału "C" KWMO w Krakowie pod sygn. 4424/R. Akta zniszczono w Wydziale "C" KWMO w Krakowie przed 1967.	Akta o sygn. 4424/R nie zachowały się, zniszczono w KWMO w Krakowie. Wpis na podstawie dokumentacji ewidencyjno-kartotecznej.	

Materiały śledztwa PUBP w Krakowie, PUBP w Olkuszu i WUBP w Krakowie w sprawie działającego od maja 1945 na terenie powiatu krakowskiego i olkuskiego poakowskiego oddziału pod dowództwem Józefa Smotrzyka ps. "Orzeł". W wyniku doniesień agenturalnych w lipcu 1945 PUBP w Krakowie ustalił część składu osobowego organizacji. Mimo to oddział prowadził kolejne akcje, a część wraz z dowódcą skierowała się na teren powiatu Żywiec w celu dołączenia do istniejących tam grup partyzanckich. Dokumentacja śledztwa wykazuje brak części dokumentów w tym protokołów przesłuchań i korespondencji. Według raportu jednego z funkcjonariuszy PUBP w Krakowie do szefa WUBP w Krakowie z listopada 1945 z akt znajdujących się w PUBP Kraków celowo usuwano kluczowe dokumenty śledztwa i w związku z tym domagał się on postępowań dyscyplinarnych. Śledztwo PUBP w Krakowie zakończono w marcu 1946 i sprawę wraz z aktem oskarżenia skierowano do WSO w Krakowie. WSO w Krakowie przekazał sprawę do WSR jako błędnie skierowaną. Po realizacji procesowej sprawy przez WSO w 1947 roku materiały śledcze PUBP w Krakowie i Wydziału Śledczego WUBP złożono w archiwum WUBP w Krakowie. Część o sygn. 1562/I dot. Józefa Gąski włączono do jego akt operacyjnych 1857/F, a pozostałe o sygn. 1612/I, 2494/I i 4998/I włączono w 1968 roku do sygn. 692/III.

Akta o sygn. IPN Kr 07/591 (692/III), mikrofilm IPN Kr 096/592 (692/III).

Sprawa przed WSO w Krakowie przeciwko Józefowi Gąsce i innym. Na podstawie doniesień informatorów UB z lipca 1945 wszczęto śledztwo przeciwko członkom oddziału Józefa Smotrzyka działającego od maja 1945 na terenie pow. krakowskiego. Józef Gąska został zatrzymany przez MO 11.09.1945. Osadzony w PUBP w Olkuszu. We wrześniu 1945 przekazany do dalszego śledztwa do PUBP w Krakowie. Areszt tymczasowy decyzją WPR w Krakowie od 27.09.1945. Oskarżony z art. 118 par. 1 i 3 KKWP, art. 8 i 9 dekretu z 30.10.1944. Przedłużanie trwania śledztwa wynikało z faktu, iż część członków oddziału nie ujęto, część zbiegła z aresztu w październiku 1945, a Józef Gąska zbiegł z więzienia w Krakowie 18.08.1946. Dowódca oddziału Smotrzyk ujawniony 20.03.1947, cały czas od 1945 przebywający na wolności nie pojawia się w aktach śledztwa i procesu. WSR w Krakowie do którego przesłano akta śledztwa wraz z aktem oskarżenia w kwietniu 1946 zwrócił sprawę do WPR w Krakowie wobec rażących braków formalnych i braków w dokumentacji. Ponowny akt oskarżenia sporządzono w WPR w Krakowie 07.01.1947 i przesłano do WSO w Krakowie. WSO postanowieniem z 16.01.1947 wobec kolejnych rażących błędów aktu oskarżenia, a także fakt ukrywania się zbiegłego z więzienia głównego oskarżonego Józefa Gąski od 18.08.1946 zwrócił sprawę do WPR. Ponowny akt oskarżenia sporządzono w WPR w Krakowie 23.05.1947. W międzyczasie Józef Gąska po ujawnieniu się 22.03.1947 został zatrzymany do śledztwa. Wyrokiem WSO z 22.10.1947 skazany na karę śmierci, po zastosowaniu ustawy o amnestii skazany z art. 1, 3 i 4 dekretu z 13.06.1946 oraz 225 KK na łączną karę 15 lat więzienia i utratę praw publicznych na zawsze. NSW postanowieniem z 04.12.1947 skargi rewizyjne w sprawie odrzucił. Osadzony w CW Montelupich, od 01.06.1948 w CW we Wronkach. Od 30.06.1954 osadzony w więzieniu w Sieradzu. NSW postanowieniem z 09.11.1955 złagodził wyrok do 8 lat 7 miesięcy i zarządził zwolnienie. Zwolniony z więzienia w Sieradzu 14.11.1955.

Akta o sygn. IPN Kr 87/165, 85/166 (So 536/47).

Księga Główna Więźniów Centralnego Więzienia we Wronkach. Józef Gąska przybył do tego więzienia 01.06.1948 z więzienia w Krakowie, przeniesiony 29.06.1954 do więzienia w Sieradzu. Dokumentacja rozpracowania struktur powiatowych WiN w Krakowie przez Wydział III WUBP w Krakowie i PUBP w Krakowie z lat 1949-1951 oraz Sprawy Obiektowej krypt. "Wino" założonej 19.07.1949 przez PUBP w Krakowie i skoordynowanej operacyjnie z Wydziałem III WUBP w Krakowie w ramach rozeznania działalności i ostatecznego rozpracowania pozostałych na wolności członków WiN z tego terenu. W aktach wykazy agentury, meldunki operacyjne, sprawozdania, wykazy podejrzanych osób, raporty okresowe, plany pracy i typowanie agentury spośród b. członków AK, WiN. Józef Gąska figuruje w aktach sprawy jako członek oddziału "Orla" w roku 1945, ujawniony w 1947, a następnie skazany na 15 lat więzienia. W aktach mylnie podano informację o wznowieniu przez niego po ujawnieniu w 1947 czynnej działalności w oddziale WiN na terenie pow. krakowskiego. W rzeczywistości był aresztowany od ujawnienia w marcu 1947. Charakterystyka nr 55 sporządzona w latach 1974-1978 w Wydziale "C" KWMO w Krakowie, dotycząca oddziału proveniencji AK/WiN założonego w maju 1945 przez Józefa Smotrzyka ps. "Orzeł" działającej na terenie pow. Kraków. Inspiratorem powstania oddziału był Władysław Radwanek ps. "Burak" wywiadowca AK w gminie Zabierzów. Radwanek skontaktował oficera Inspektoratu AK Kraków Władysława Chechelskiego ps. "Ir" z dezerterskim z jednostki LWP w Lublinie w maju 1945 kapralem AK Józefem Smotrzykiem. Za zgodą oficerów AK Chechelskiego i mjr AK Aleksandra Delmana ps. "Dziadek" na terenie gminy Zabierzów stworzono oddział pod dowództwem Smotrzyka ps. "Orzeł". Józef Gąska wstąpił do oddziału Smotrzyka w maju 1945. Oddział w krótkim okresie działalności był bardzo aktywny, szczególnie na terenie powiatu krakowskiego. Prowadził akcje przeciwko przedstawicielom aparatu PPR, MO i UB, w tym zabójstwo przewodniczącego GRN i miejscowego działacza PPR oraz rozbicia funkcjonariuszy MO i UB. Według charakterystyki w połowie sierpnia 1945 oddział pod dowództwem Smotrzyka miał przenieść się na teren powiatu Żywiec w celu połączenia z oddziałem "Żbika". Przemieszczająca się przez teren pow. Wadowice w umundurowaniu i uzbrojona grupa "Orla" po dokonaniu rozbicia funkcjonariusza UB została zauważona i zatrzymana przez funkcjonariuszy PUBP w Wadowicach. Smotrzyk i część członków oddziału w pewnym czasie po zatrzymaniu zdolali zbiec prowadząc dalej działalność i ukrywali się do ujawnienia w marcu 1947. Józef Gąska wyostał się z zasadzki i przeszedł z innym członkiem oddziału na teren gminy Zabierzów. Zatrzymany przez UB 11.09.1945, zbiegł z więzienia św. Michała w Krakowie 18.08.1946, ujawnił się 22.03.1947. Sądzony przez WSO w Krakowie.	Akta o sygn. IPN Po 3/63. Akta o sygn. IPN Kr 075/27, t. 4 (42/OB). Akta o sygn. IPN Kr 074/54 (55/X).	Wydarzenia związane z oddziałem Smotrzyka "Orla", ginące dokumenty i dowody śledztwa w okresie 1945-46 w PUBP w Krakowie, problemy procesowe WSR/WSO, ucieczki zatrzymanych z aresztów w 1945, zupełna bezkarność Smotrzyka, który po ujawnieniu został członkiem PPR i TW ps. "Skała", anonimizacja dot. go dokumentów w ewid. operacyjnej SB, wszystko to wskazuje na możliwość inspiracji w jego działaniach ze strony organów bezpieczeństwa. Józef Gąska w świetle zachowanych dokumentów nie był tego świadom. Kwerenda w materiałach śledczych oraz agenturalnych IPN Kr 009/8953 t. 1-2, TW ps. "Skała", wskazuje na usuwanie dokumentów dot. sprawy po roku 1972, z akt TW wyjęto wszystkie dokumenty z lat 1945-55, pozostały okładki, nie można ustalić faktycznego przebiegu wydarzeń w tej sprawie.

Charakterystyka nr 200 sporządzona w latach 1985-1986 w Wydziale "C" WUSW w Krakowie dot. organizacji "Wolność i Niezawisłość" (WiN) Okręg Krakowski, działającej na terenie województwa krakowskiego w okresie od września 1945 do października 1947. Do zbiorczego opracowania dołączono kwestionariusze osobowe członków organizacji, prasę konspiracyjną WiN, dokumenty programowe i informacje o działalności WiN. Józef Gąska ps. "Świerk", "Klucz" z miejscowości Bolechowice, gm. Zabierzów od maja 1945 do momentu zatrzymania przez UB we wrześniu 1945 należał do oddziału proweniencji WiN powstałego przy współpracy oficerów Inspektoratu AK Kraków pod dowództwem Józefa Smotrzyka ps. "Orzeł". W sierpniu 1946 zbiegł z więzienia na Senackiej w Krakowie. Ujawnił się z działalności 22.03.1947. Mimo tego ponownie zatrzymany. Skazany w październiku 1947 na 15 lat więzienia.

Akta o sygn. IPN Kr 074/199, t. 1-8 (200/X).